

med barnets bedste, eller hvis tilbagegivelse vil være uforenelig med grundlæggende principper til beskyttelse af menneskelige friheder og rettigheder. Hvis tilbagelevering af et barn i en sag om børnebortførelse til et konventionsland på grund af disse undtagelser må antages at blive nægtet, vil der typisk ikke være grundlag for at give retshjælp. Det må dog antages, at der kun sjældent på det tidspunkt, hvor der søges om retshjælp, vil være et tilstrækkeligt grundlag for at antage, at tilbagegivelse vil blive nægtet.

Uden for konventionerne er det vanskeligt at opstille kriterier for, hvornår der er rimelig udsigt til at få barnet tilbage. Her må vurderingen afhænge af lovgivningen i det land, som barnet er bortført til, og udfaldet af tidligere sager i det pågældende land. Civilretsdirektoratet vil have mulighed for gennem Udenrigsministeriet at indhente oplysninger om det pågældende lands lovgivning og vil efterhånden opbygge en viden om de relevante lande. Som nævnt er det forudsat, at der ikke stilles strenge krav, men der kan ikke ydes retshjælp, hvis det klart må antages, at de pågældende handlinger af retlig karakter vil være forgæves.

Det er i den foreslåede bestemmelse forudsat, at der skal være tale om omkostninger i forbindelse med handlinger af retlig karakter. Ved at anvende begrebet "handling af retlig karakter" begrænses ordningen ikke til kun at omfatte egentlige retssager. F.eks. vil ordningen kunne omfatte advokatbistand i sager for administrative myndigheder, hvis betingelserne for at yde retshjælp i øvrigt er opfyldt.

Endvidere vil der efter omstændighederne kunne ydes retshjælp til mediation eller mægling med henblik på at få barnet tilbagegivet. Det vil bero på en konkret vurdering, om sådanne skridt er omfattet af ordningen. Såfremt mediationen eller mæglingen foregår inden for det pågældende lands retsplejeordning, må det som udgangspunkt antages, at der kan ydes retshjælp, mens det uden for retsplejen som udgangspunkt må kræves, at processen finder sted inden for landets offentlige forvaltning og under myndighedernes styring. Bistand til mere uformel mægling mellem forældrene vil derimod ikke kunne dækkes af ordningen.

Efter den foreslåede bestemmelse er det Justitsministeriet, der træffer beslutning om ydelse af retshjælp. Hensigten er, at den foreslåede ordning skal administreres af Civilretsdirektoratet, der besidder den fornødne ekspertise med hensyn til retshjælp og børnebortførelser. Det vil således være Civilretsdirektoratet, der træffer afgørelse om, hvorvidt der skal ydes retshjælp samt eventuelle begrænsninger i udgiftstyper og beløbsbegrænsninger.

Efter det foreslåede stk. 2 er ordningen begrænset til sager, hvor barnet inden bortførelsen eller tilbageholdelsen boede i Danmark.

Det foreslås, at der i stk. 3 gives justitsministeren bemyndigelse til i særlige tilfælde at yde retshjælp, selv om betingelserne i stk. 1 og 2 ikke er opfyldt.

Adgangen til at dispensere fra betingelserne i stk. 1 giver mulighed for i særlige tilfælde at yde retshjælp i sager, hvor et barn er blevet ført ud af landet eller tilbageholdes i udlandet, uden at der er tale om ulovlig bortførelse eller tilbageholdelse. Der tænkes her navnlig på den situation, hvor begge forældre har forældremyndigheden over barnet, uden at der i forbindelse med, at barnet er blevet ført ud af landet, har været uenighed om forældremyndighedsspørgsmålet. I sådanne sager vil betingelsen i stk. 1 først kunne anses for opfyldt, efter en (eventuelt midlertidig) overførsel af forældremyndigheden til den efterladte forælder alene. I særlige tilfælde vil der imidlertid kunne være grundlag for at give retshjælp til at påbegynde handlinger af retlig karakter med henblik på at få barnet tilbage, før der er taget endelig stilling til forældremyndighedsspørgsmålet.

Dispensationsadgangen i forhold til stk. 1 tænkes kun anvendt, hvis der foreligger omstændigheder, som giver en bestyrket formodning om, at barnets ophold i udlandet ikke er led i en normal udøvelse af forældremyndigheden. De forhold, som i den forbindelse navnlig bør tillægges vægt, er, om det indtil udlandsopholdet kun var den efterladte forælder, som havde barnet boende hos sig, om barnet blev ført ud af landet i forbindelse med ferie eller lignende, hvor lang tid der er gået siden udrejsen, samt om den efterladte forælder har taget skridt til at få forældremyndigheden overført til sig ved at anlægge retssag eller søge om fri proces hertil.

Endvidere vil den foreslåede dispensationsadgang kunne anvendes i forhold til betingelsen i stk. 2, hvis barnet ikke forud for den ulovlige bortførelse eller tilbageholdelse havde bopæl i Danmark. Det er hensigten, at der vil kunne dispenseres i sager, hvor der konkret findes at være så vægtige andre tilknytningsmomenter, at det ville forekomme urimeligt ikke at lade sagen være omfattet af ordningen. F.eks. vil en person kunne omfattes af ordningen, hvis den pågældende normalt bor i Danmark sammen med sit barn, men opholder sig i udlandet sammen med barnet som led i sin uddannelse eller i forbindelse med en midlertidig udstationering i et nærmere afgrænset tidsrum.

Med den foreslåede bestemmelse i stk. 4 kan ministeren fastsætte nærmere regler om administrationen